

דברי תורה והסלידה

י"ל ע"י מכון אהל אברהם

להוצאת ספרי מודינו הרב הגאון ר' אברהם בן ציון בייער שליט"א
רב דשכונת ריב"ל ב"ש

פרשת שלח
(בחו"ל בהעלותך)

כ"א סיון
תשפ"ג לפ"ק
גליון ת"ט
שנה ט'

לעי"נ הגה"צ מוהר"ר מאיר רפאל ב"ר ניסן זצ"ל

קול השיעורים
ממורינו הרב שליט"א
073-371-8218

פניני הפרשה

אהבה ויראה כהכנה למצוות

בהעלותך את הנרות. רוצה לומר הנרות נקרא המצות על דרך (משלי ו, כג) נר מצוה, ובלא דחילו לא סלקא לעילא, ודחילו בא על ידי שוית (תהלים טז, ח) כדברי רמ"א בהג"ה מהרמב"ם, וז"ל הרמ"א שם מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד) וזהו אל מול פני המנורה, שתחשוב שאתה עומד נגד השכינה שנקראת מנרתא דקדוש ברוך הוא בתיקוני זוהר, וההסבר הוא שצריך הכנה לפני המצוות ואז יעשה המצוות בדחילו ורחימו.

ועיין גם בתפארת שלמה שער הקריאת שמע, באריכות, שמבאר שצריך שיהיה אהבה ויראה לפני כל מצוות, וז"ל: ואהבת את ד' אלקיך כו', והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום כו' (דברים ו, ה) ובפ' השני כתיב (שם יא, יג) והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי לאהבה כו' (שם יא, טז) השמרו לכם פן יפתה לבבכם, יש להבין הלא ענין האזהרות שבשתי הפרשיות האלו שווים הם כמעט כמבול, למה א"כ בפרשה השניה כתיב אח"כ השמרו לכם פן יפתה, כי אחר כל אלה צריך עדיין שמירה פן יפתה חלילה, ובפרשה הראשונה לא כתיב כן כי אם יהי' אוהב ד' בכל לבבו ונפשו ומאודו ומקבל מצותיו הנה הוא צדיק גמור בוודאי אין למעלה ממנו איך יפתה לבבו אחרי אלהים אחרים.

אך הנה רז"ל אמרו בגמ' (ברכות לה, ב) אמר ר' שמעון בן יוחאי אפשר אדם חורש בשעת חרישה קוצר בשעת קצירה כו' תורה מאי תה' עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנאמר (ישעיהו סא, ו) ועמדו זרים ורעו צאנכם ובזמן שאין עושין רצש"מ מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנאמר (דברים יא, יד) ואספת דגנך ע"ש, ויש להקשות הלא זאת הברכה של ואספת דגנך כתי' אחרי והיה אם שמוע מיד ושם נאמר (שם יא, יג) לאהבה את ד' וכו' ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם, א"כ איך קורא רשב"י לזה שאינו עושה רצונו של מקום וכי זו קטנה היא באיזה אופן יקרא עושין רצש"מ, גם הלא לעיל מוקי לה ר' חנינא בר פפא בעושין רצש"מ, וכבר הקשו זה בתוס', שם ותירצו בדוחק ע"ש:

אמנם לבאר זה נקדים עוד מאמר הכ' (דברים ל, טו-טז) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וכו' אשר אנכי מצוך היום לאהבה את ד' אלקיך ללכת בדרכיו לשמור מצותיו כו', יש להבין מה חידש לנו הכתוב בזה, הלא כבר כתוב זה כמה פעמים במשנה תורה כמבול, אמנם זה הנה

הדרך הנכון העבודות להשי" ב"ה הוא לקיים מצותיו מאהבה כנודע, כי לעולם צריך שתקדים בחי' האהבה להשי" ב"ה תחלה לקיום המצות היינו ע"י האהבה שאוהב האדם להשי" ב"ה בכל לבבו ונפשו ומאודו, הנה הוא משתוקק מאד לעשות נחת רוח לפניו ית"ש, ולכך הוא משתדל מאד לקיים מצותיו ית"ש בחפיצה ותשוקה, כמ"ש דוד המע"ה (תהלים סג, ב) צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, וכמה פסוקים עד"ז, והנה העיקר ראשית הכל היא "האהבה", בזו חפץ ד' וכמ"ש (ברכת ק"ש) הבוחר בעמו ישראל באהבה, ר"ל העיקר שבחר ד' בעמו הוא ע"י בחי' האהבה שאוהבים להשי" ב"ה, וכ"נ (שמו"ע תפילת יו"ט) אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ר"ל תחלת מה שאתה בחרתנו מכל העמים, הי' ע"י בחי' האהבה שהי' אתנו, שנאהב אותו ית', אח"כ רצית בנו וקדשתנו במצותיך, אח"כ באה לנו קיום המצות באהבה יתר שאת בקדושה, וכך הוא הדרך הנכון לעולם, בחי' האהבה הוא צריך להקדים לעשיית המצות כנ"ל, אבל כשנקדים עשיית המצות לאהבה זהו לא נכון עוד לפני ד', אעפ"י שע"י ההרגל והעבודה בקיום המצות יוכל לבא לבחי' האהבה הגדולה כמבול בספרים, אך זה איננו שלם ואיננו בטוח עוד שיגיע אל זה. והנה זהו ענין ההפרש בין שתי הפרשיות האלו של ק"ש כי בפ' הראשונה כתי' (דברים ו, ה) ואהבת תחלה ואח"כ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, היינו האהבה תחלה ואח"כ קיום המצות כנ"ל, ובפ' שניה כתי' (שם יא, יג) והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי לאהבה שהוא קיום המצות תחלה אח"כ יגיע מזה לאהבה הנה זהו הדרך איננו נכון ובטוח עוד וע"ז אמר אח"כ (שם יא, טז) השמרו לכם פן יפתה לבבכם כי עד"ז צריך עדיין שמירה לזכות להגיע אל האהבה האמיתית כמו שנתבאר, והנה לכך לזה הענין שבפ' השניה קרא רשב"י בגמ' (ברכות לה, ב) שאין עושין רצונו של מקום כי לא זה הוא שלימות הרצון השי" ב"ה שהמצות יביאו לאהבה רק שאהבה תהי' תחלה לקיום המצות, וז"ש בגמ' (ברכות יב, א) למה קדמה שמע לווהיה אם שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ עול המצות היינו כפי' הנ"ל, וז"ש (דברים ל, טו) ראה נתתי לפניך היום כו', ר"ל שני הצדדין ואני אומר לך שתהי' לאהבה את ד' תחלה ואח"כ תבוא מזה ללכת בדרכיו ולשמור מצותיו כנ"ל.

וידבר ה' וגו' דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך וגו' (ח ב). וי"ל מהו כפל הלשון דבר ואמרת, כמו שדקדק האור החיים, גם יש להבין פירוש רש"י

על פסוק (ח ג) ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, ע"כ, שלכאורה אין זה שבח לאהרן מה שלא שינה מצווי הבורא ית'.
ויתבאר כ"ז, בהקדם לבאר מה דאיתא במדרש (במ"ר טו ו) למה נסמכה פרשת מנורה לפרשת נשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדול משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות ערב ובוקר וכו', ודבריהם צריכים ביאור, מה זה נחמה לחליש' דעתו של אהרן כמ"ש באור החיים, גם למה לא הניח דעתו בכל הקרבנות שהוא מקריב, וגם בהקטרת הקטורת, גם בהקרבנות קרבנות מחנוכת הנשיאים בעצמם למה לא הניח דעתו, והלא הוא היה המקריב ולא זולתו, ולמה לא ריצה אותו רק במנורה.

ונ"ל עז"ה, דהנה בבחינת עבדות הבורא ית' בתורה ומצות ומעשים טובים צריך להיות מתחילה קודם כל דבר בחינת הכנה, היינו שראשית דבר יתחיל לחשוב במחשבתו לקיים המצוה או לעסוק בתורה ותפלה, ובאתערותא דלתתא איתער אתערותא דלעילא ויסייעו אותו מן השמים להוציא מחשבתו מכח אל הפועל לקיימה בבחינת מעשה, וזאת ההכנה יקרה וחביבה היא מאוד לפני המקום ב"ה, שעל ידי אמצעות ההכנה ממשיך אור הקדושה מאור אין סוף ב"ה, על ידי מעשה המצות ומעשים טובים ונתקרב למקור הקדושה. והנה חנוכת הנשיאים היה בחינת ראשית והתחלת עבודה כדי להמשיך על ידה בחינת קדושה בחינת השראת השכינה במשכן על ידי הקרבנות שהקריבו, וע"כ לא הניח דעתו של אהרן בכל הקרבנות שהיה מקריב וגורם להמשכת קדושה עליונה, מחמת שזה הוא לא מחמת הכנתו רק על ידי הכנת אחרים שעשו מזבח, ואמר לו הקב"ה שלך גדול משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות, ובזה הניח דעתו, כי מתחילת ההכנה עד גמר המעשה היה הכל מחמתו שלא היה כלל מעשה אחרים בהמנורה רק שנעשית מאליה. (במ"ר טו ד, תנחומא שמיני ח).

בת עין

התלהבות מדברי הצדיק אחרי שנסע ממנו

המאור ושמש בפרשתנו על הפסוק בהעלותך את הנרות, מפרש, שעבודת הצדיקים הוא ידוע, שבעת שבאו אנשיו ונתאספו ביחד, הוא מעלה נשמתן בהתלהבות להדביקם להבורא יתברך שמו, אבל דא עקא כשמגיע הזמן והם הולכים ממנו ונוסעים בחזרה, [לכאורה] נפסק ונכבה ההתלהבות, ובא הכתוב ללמד להצדיק הגדול שיעלה נשמתו, בהתלהבות כה גדול, שאפי' כשהם נסעו ממנו, ישאר להם ההתלהבות.

זהירות של הצדיק מלדבר עם אדם אשר נפשו לא מטהרה

וכדי להבין איך שייך שישאר ההתלהבות אפי' אחרי שכבר נסעו מהצדיק, עלינו לבאר קודם קושיא אחרת, והוא: דאמנם העבודה של הצדיק בשעת שהוא מדבר דברי תורה ומוסר מתדבק הנפש הצדיק בנפש האדם, ובדרך זה הוא מתעלה הנפש האדם להבורא יתברך שמו.

מ"מ לכאורה יכול להיות להיפך ח"ו, שהנפש של הצדיק יורד בשעת שהוא מדבר עם אנשים, וכמו שכתב התפארת שלמה (באבות פרק ו') בשם ס' אוהב ישראל מהרב הקדוש ממעזיביו זלה"ה, וז"ל: "דכיון שע"י הדיבור יכול להתקשר נפש חברו בדבורו עם נפשו, בוודאי מהראוי לאיש הישראלי לשמור א"ע מלדבר עם אדם מטוב עד רע עם אדם אשר נפשו לא מטהרה, ובפרט עם אנשי בליעל הידועים לו, כי ח"ו פן ידבק בו מאומה מן החרם מהס"א השולטת באדם ההוא ע"י דיבורם יחד, ובפרט בדורות הללו מהראוי להרחיק עצמו אפי' מן הספיקות, ואפי'

ללמדו דרך ד' צריך לשמור עצמו מלדבר, עם שאינם ידועים ומוחזקים אצלו בכשרות ע"כ.

הצדיק מעיין הברכה

והעצה בזה כתב התפארת שלמה הנ"ל, לצדיק יסוד עולם, הלומד תורה לשמה, הוא שיפרש שיחתו לפני התלמידים הנלווים אליו, ומשתוקקים לשמוע דברי אלקים חיים, באופן שיהיה כמו מעיין המתגבר על מים שאובים ומטהר, ונמצא שבשעה שאומר ד"ת יהיו בבחי' מחובר לטהור טהור ולא יאונה לו כל און ע"י דיבורו עמהם.

ולפי"ז מתורץ גם קושיא הנ"ל, דכמו במעיין אף שהגל נתלש ממנו לא פסק חיותו ממנו משורש המעיין, כן ג"כ כח הצדיק להופיע בלב התלמידים מאור תורתו, אשר גם אם יפרדו ממנו וישבו לביתם, לא ינחו ולא ישקוטו מהשראת הקדושה, לעורר לבבם ולתת עצה בנפשם בדרכי התורה ועבודה, משום שלא פסק חיותהו מינייהו, וז"פ כמעיין המתגבר, וכנהר שאינו פוסק, דהיינו שאינו פוסק חיותו מהם, גם כאשר ישבו לביתם יופיע עליהם אור תורתו, לתת עצה [בעבודת השם] לנפשם.

ע"י הענוה - מקבל המתנה

והצדיק הגדול שיכול להתלהב אנשים אפי' שלא נמצאו אצלו, וגם לא נופל בשעת דיבורו עם אנשים, הוא משום שלומד תורה לשמה ונעשה כמעיין המתגבר, מ"מ תנאי הוא שצריך הצדיק להיות אפס בעיני עצמו, וכולו מקשה אצל עצמו, [שיהיה לו - להצדיק עצמו - קשיות עליו], ואז הוא מקבל מתנה מהשם יתברך, ללמד לאנשים וגם להלהיב אותם, עד שיכולו לדבר דברים בלהבי אש הן בתורה והן בתפלה, ודיבור כוז שהוא בלהבי אש ובדחילו ורחימו - עולה למעלה תיכף, [ויש לו השפעה לאחר זמן נמי].

בזוה מפרש המאור ושמש, בהעלותך פירש רש"י, על שם שהלהב עולה פירוש, שלהב הוא אותיות הב"ל, דהיינו ה' מוצאות הפה עד שתהא עולה מאליה דהיינו שיהיה ההבל עולה מיד למעלה.

ומבאר הפסוק שיעש כן אהרן אל מול פני המנורה העליונה העלה נרותיה דהיינו נשמות ישראל, כאשר צוה ה' את משה, מחמת ציווי השי"ת אליו ולא להנאתו כלל.

וממשיך הפסוק, וזה מעשה המנורה פירוש, וזה האופן שהצדיק יכול לגרום זאת, לעשות המנורה, מקשה היא עד ירכה עד פרחו, פירוש, שהוא בעיניו כולו מוקשה, מקטן ועד גדול, אינו מוצא בעצמו שום לחלוחית חשיבות, רק מוקשה בעיניו, והוא נבזה בעיניו, הוא הוא הצדיק שיכול לגרום לזה כנ"ל, וע"ז אמר לו השם יתברך לאהרן [להצדיק] חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות, שהוא מתנה גדולה.

יה"ר שנזכה לזה להיות כמעיין המתגבר וכנהר שאינו פוסק עדי נזכה לכמים לים מכסים בביאת משיח צדקנו בב"א,

פרשת שלח

שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען דרשו רבותינו ז"ל ארץ הקדושה, צבי היא לכל הארצות ועוד דרשו (סוטה לד): שלח לך לדעתך, ועוד דרשו למה נסמכה פרשת המרגלים לפרשת מרים שלקתה על עסקי דבה והם ראו ולא לקחו מוסר, הענין הוא דמה חטא המרגלים היה כלשון הרע, והוא עון חמור מאוד, כי שקולה לשון הרע כעבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים, כי מתוך ההרגל שאדם מורגל בו אינו מרגיש כלל

בשעה שחוטא, וע"י זה עובר עליו כמה פעמים עד שנעשה כעבות העגלה חטאה (ישעיה, ה, יח) ויוכל ליפול אל כל רע ח"ו.
כי הפוגם בברית הלשון נקרא רע, כמאמר הכתוב (תהלים, לד, יד) נצור לשונך מרע, ע"י לשון הרע מתקלקלים כל העולמות ויוכל ליפול אל כל בחינות רע ובחינת מיתה, כמאמר הכתוב מות וחיים ביד הלשון, ומתגברים המלשינות והדילטרין רח"ל.
אבל כאשר האדם שומר פיו ולשונו מדבורים האסורים, ומדבר דבורי תורה באמת מנקודת הלב, ע"י זה מתתקנים כל העולמות, ויוכל לצאת מכל רע, ומתהפכים כל הדינים לרחמים כמאמר הכתוב צדיק מושל יראת אלקים, הצדיק מושל להפוך כל הדינים ובמה הוא מושל ביראת אלקים, ע"י שמדבר דבורי תורה ותפלה ביראה אמיתית ובאשיות ובהתלהבות, ע"י זה מושל להמתיק כל הדינים ולבטל כל הגזירות רעות, וכמאמרם ז"ל הקב"ה גוזר גזירה והצדיק מבטלה, וחלילה לומר שהקב"ה גוזר גזירה, והלא כתיב מפי עליון לא תצא הרעות אך הענין הוא בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ואח"כ שיתף עמו מדת הרחמים והתחלת ביראת העולמות היה במדת הדין מדת הצמצום בכדי שיהיה הבחירה חפשית ביד כל אדם, וע"י שאדם מואס ברע ובחור בטוב ע"י זה נעשה יתרון האור מתוך החשך שע"י בחינת חשך נעשה יתרון אור רק מצד הצמצום יכול אדם ליפול אל כל הרע,

בחינת רגלין ובחינת מות רח"ל, וזהו בחינת הקב"ה גוזר גזירה, היינו מצד הקב"ה שברא צמצום העולמות וגשמיות וטבעי העולמות ע"י זה יוכל להיות חלילה התגברות כל הרע והמלשינות והדלטורים וכל גזירות רעות אבל וצדיק מבטלה מי מושל בי צדיק שנאמר צדיק מושל יראת אלקים צדיקי האמח שמתיראים ממדת אלקים מדת הצמצום שלא יפלו חלילה ע"י זה לטבעי העולמוח ומתחזקים לדבר דבורי תורה ותפלה ביראה באשיות והתלהבות ע"י זה נתבטל כל הרע ונעשה בחינת יתרון האור מהחושך:

וזהו שלח לך לדעוך אני איני מצוה אותך כי מצד הקב"ה מצד שברא הטבע טבעי העולמות צמצום העולמות יוכל להיות שיפלו אל כל המלשינות והדבה רעה שהיא תכליח כל הרע בבחינת ערב וחשכיות של כל המדות אבל ע"י שתשלח לך לדעתך היינו על פי צדיקי האמת שמלמדים ומגלגלים זכות על ישראל ומכניסים אמונת הבורא ברוך הוא בעולם ע"י זה ויתורו רומז על יתרון האור מהחושך וע"י זה יזכו לארץ כנען ארץ הקדושה לקדושה העליונה שיתבטל כל הרע מכל העולמות בבחינת ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ומחה ה' דמעה מעל כל פנים שלא יהיה שום רע כלל וכלל כאשר נזכה במהרה בימינו אמן כן יהי רצון: **מגן דוד**

סיפור

הצעתו הייתה תמיד גבוהה יותר משאר ההצעות בכמה לירות בודדות, מה שהשאיר את הזיכיון בידיו במשך שנים רבות. הוא טווה בסתר קשרים טובים עם הממונים על ניהול המכרז, במיוחד עם אחד מהם שהיה מעורה היטב בכל התנהלות העניינים.

אותו גורם היה מעדכן אותו לפני כל מכרז בפרטיה של ההצעה הגבוהה ביותר. ר' פישל הציע בהתאם הצעה גבוהה ולו במעט, כך הצליח לזכות במכרז פעם אחר פעם ולגבור על מתחריו. אך דא עקא, הצלחתו ניקרה את עיניהם של שכניו הגויים שקינאו ברווחיו ובעסקיו המשגשגים. "לא ייתכן" החלו כמה מהם לקרוא "שפישל מנבא מעצמו את הסכום הגבוה ביותר" ... "היהודי הזה קוסם ומשתמש בכשפים כדי לחזות את הסכום המדויק" טענו לעומתם כמה תושבים נבערים חדורי שנאה תהומית. זכיתו של פישל במכרז באותה שנה, הגדישה את הסאה בעיני יריביו. לא נחה דעתם עד ששלחו שליח מיוחד מטעמם אל משרד הפנים אשר בעיר הבירה בודפסט, להגיש קובלנא נגד היהודי ר' פישל שמצליח לזכות בכל שנה במכרז ללא הסבר הגיוני. אנשי משרד הפנים לא שאלו שאלות רבות. הם לא נזקקו לראיות מוצקות ומבוססות במיוחד כדי להפקיע את הזיכיון מידי היהודי. בו במקום חתם מנהל המשרד על מסמך חד משמעי שנשלח אל ראש העיר וולקן, לפיו אסור בשום אופן למסור בשנה הבאה את הזיכיון לידי היהודי פישל, כי אם לתושב אחר שאינו יהודי. השליח שב עטור ניצחון אל העיר וולקן ותושבי העיר לא ידעו את נפשם משמחה לאידו של היהודי.

השמועה הרעה נפלה כרעם על מוחו של ר' פישל בעודו בבית מסחרו. היה זה יום חמישי בשבוע. מיד באותו רגע החל ר' פישל להתכונן לנסיעה דחופה אל היכלו של רבו הקדוש, בעל האהבת ישראל שהתגורר באותם שנים בעיר אבותיו ויזניצא, לשטוח בפניו את צרתו הגדולה. בערב שבת קודש הגיע פישל לחצר

חדר המכרזים בעיירה וולקן היה אפוף מתח. התושבים הרבים שהצטופפו בו, המתונו בקוצר רוח להופעתו של נציג העירייה האמור להיכנס בכל רגע ולהכריז את שמו של הזוכה במכרז. הדלת נפתחה. שקט השתרר בחדר. האיש טיפס על הקתדרה, שלף פתק מכיסו והקריא מתוכו בארשת חשיבות שתי מילים בודדות, אך נפיצות במיוחד: "פישל כין". השקט המתוח ששרר עד כה התפוגג לו באחת, כבלון מלא אוויר שסיכה חדה ננעצה בתוכו. רחש הולך וגואה של אכזבה חלף בין התושבים הנכרים שהתקשו לקבל את תוצאות המכרז כמות שהם. "איך הוא עושה את זה" שאלו רבים מהם את עצמם ואת העומדים לצידם בקנאה ובחוסר פרגון גלוי.

ר' פישל כין, היהודי שזכה במכרז, היה אברך חסידי ממולח וצעיר לימים. חמו, החסיד ר' בערל הערש שטוהל, היה אחד התושבים היהודים הבולטים בעיירה וולקן שבהבל טרנסילבניה, מחסידיו המובהקים של הרבי הקדוש בעל אהבת ישראל מוויזניץ זי"ע. היה זה בשעתו הרבי שיעץ לו לקבוע את מגוריו בעיר מרוחקת זו לצורך פרנסתו.

חתנו הצעיר ר' פישל, אף הוא מחסידי ויזניץ, הקים את ביתו לצידו בעיירה וולקן ושכר לפרנסתו את הזיכיון הממשלתי למכירת משקאות חריפים בעיירה ובאזור כולו. בית מסחרו הגדול של פישל כין פיקח על שיווק כל סוגי המשקאות החריפים לכל תושבי האזור. מדובר היה בעסק רווחי ביותר ששלשל סכום רב לידי בעליו.

לא הייתה זו חוקה נצחית בידיו של פישל. לפי החוק מדי שנה, ביזמה הראשון של השנה הלוועזית, היה על בעל הזיכיון לחדש את זיכיונו. המעוניינים ברכישת הזיכיון היו מגישים את הצעות המחיר שלהם למשרדי העירייה המקומית, מגיש ההצעה הגבוהה ביותר זכה במכרז למשך שנה תמימה.

באורח יוצא דופן צלח פישל את המכרז שנה אחר שנה ללא בעיות מיוחדות.

בבקשה אל השר, ואמור לו רק את המילים האלו: יענקל כאן, והוא מבקש להיפגש אתך...". כעבור דקה שב השוער בסבר פנים מרוכך ומיהר לפתוח את השער בפניהם. "השר ישמח לראות אתכם" מלמל לעברם ביבושת בעודו פותח את המנועולים.

"מה שלומך יענקול" קיבל שר הפנים את ידידו היהודי בשמחה גלויה. דקות ארוכות שוחחו שניהם בידידות מופגנת על דא ועל הא. "מה מעשיך כאן" פנה אליו השר אחרי כמה דקות של שיחה. ר' יעקב התכוון היטב לשאלה הזו והשיב לו בטבעיות גמורה: "אתה זוכר את אחותי זיכרונה לברכה, זו שהייתה חולה במשך שנים רבות והתייסרה על ערש דוויו?", "כן, בטח" נענע השר בראשו בהבעת חמלה, "בוודאי שאני זוכר. היא, אגב, נפטרה כבר מזמן, אם אינני טועה?", "אכן אישר ר' יעקב את דבריו בניע ראש.

"אתה רואה את האישה הזו שעומד לצדי, פישל שמו" המשיך ר' יעקב, "זהו בנה של אחותי המסכנה. הוא מתגורר בעיירה זולקן ומחזיק כבר שנים רבות ברישיון חוקי למכירת ושיווק משקאות חריפים. אבל מה, שכניו שענים צרה בהצלחתו החליטו לנשל אותו מחזקתו. מה עשו? שלחו שליח למשרד הפנים וזה הצליח להוציא מסמך המונע ממנו להשתתף במכרז ולזכות ברישיון בשום אופן.

"ממההה?... האדימו פניו של שר הפנים, "מכאן? מהמשרד שתחת ראשותי יצאה הוראה שכזו? הוראה כזו הלא נוגדת לחלוטין את כללי המכרז הבסיסיים. החוק מחייב לאפשר לכל אדם לקחת חלק במכרז ממשלתי. אם אכן יצא מסמך כזה ממשרדי הרי זה מעשה חמור שלא ייעשה". "אדרבה" אמר לו ר' יעקב בקור רוח, "יבדוק כבוד השר את העניין ויגלה בעצמו את הפרטים". כעבור כמה דקות נערמה על שולחנו של השר ערמת תיקים גבוהה שהכילה את כל המסמכים העוסקים בניהול העיירה וזולקן. חיפוש קצר חשף בפניו עותק של אותו מסמך שנשלח בהוראת מנהל המשרד אל העיירה וזולקן. "צדקת" פנה השר לר' יעקב והראה לו את המסמך המדובר. לנגד עיניהם התיישב השר וניסח מסמך בכתב ידו המבטל למפרע את המסמך ההוא וקובע מחדש כי הזוכה במכרז יהיה מי שיציע את המחיר הגבוה ביותר. המסמך החדש נמסר לידי של ר' פישל.

פישל חזר לביתו כשהמסמך היקר בכיסו. הוא שמר את קיומו בסוד ולא גילה עליו לאיש. ראש השנה הלועזי הלך והתקרב ויחד עמו מועד המכרז הבא. תושבי העיירה הגויים שבטוחים היו בניצחונם, לא שכחו להזכיר לו שוב ושוב כי זמנו הולך ואוזל. "פישל תתחיל לארוז את חפציך" סיננו לעברו באיבה כשנכנסו לחנותו "השנה לא יעזור לך כלום! גם אם תציע את כל רכושך לא תוכל לזכות במכרז..."

פישל בלם את פיו ולא השיב מאומה. הוא לא ארוז את חפציו ולמען האמת כלל לא התכוון לעזוב את מקומו. כמה ימים לפני מועד המכרז הגיש את הצעת מחיר גבוהה במיוחד יותר מכל השנים הקודמות. כשישבו אנשי העירייה על הצעות השונות גילו כי כמו בכל שנה פישל הוא זה שהגיש את הצעה הגבוהה ביותר. "פישל מנוע מלהשתתף במכרז" נשמע לפתע קולו של אחד מחברי העירייה, שונא ישראל מובהק, שנפגף במסמך שנשלח מאת מנהל משרד הפנים. הצעתו של פישל נדחתה מיידית מעל הפרק. במקומה זכתה הצעה הבאה אותה הגיש אחד מאויביו המושבעים של פישל. כמה ימים לאחר מכן, נכנס הגוי שזכה במכרז לחנותו הגדולה של פישל, מלווה בפקידי העירייה שבאו לאכוף את חילופי הבעלות. לרגע הזה בדיוק ציפה פישל. שלף מכיסו בנינוחות את המסמך החדש בכתב ידו והתימתו של שר הפנים בכבודו ובעצמו, והציג אותו לעיני הפקידים ההמומים.

המסמך שבידו טרף את כל הקלפים וביטל למפרע את תוצאות המכרז האחרון. גם באותה שנה זכתה במכרז הצעתו של פישל. מזימתם של הגויים נחלה תבוסה ניצחת.

הקודש בוויזניצא. במוצאי שבת, לאחר הבדלה נכנס ר' פישל אל הקודש פנימה כשפתקה בידו, וסיפר לרבי על התסכולות הגדולה שניחתה עליו ומאיימת לגדוע את מטה לחמו. הרבי עיין בפתקה שבידו, קמטים רבים נחרשו במצחו. "סע לסיעט ותיוושע!" הפטיר לעברו הרבי סתומות והושיט את ידו לשלום. הוא לא שאל שום שאלות. לא 'למה' ולא 'מדוע'? כחסיד נאמן לא העלה על דעתו להרהר לרגע אחר הוראתו של הרבי. יצא מיד אל תחנת הרכבת, רכש לעצמו כרטיס נסיעה חד צדדי אל העיר סיעט בלי לדעת כלל מה מטרתה של הנסיעה.

העיר סיעט לא הייתה זרה עבור ר' פישל כלל וכלל. בבחורותו, בתור נער צעיר למד בישיבה הנוודעת בעיר סיעט. לא מעט מתושביה ויהודיה של העיר היו מוכרים לו. בקושי ירד מהרכבת כבר נקרו בדרכו כמה ממכריו משכבר הימים. "שלום עליכם ר' פישל" קראו לעברו כמה מחבריו ששמחו למראה פניו, "מה אתה עושה כאן?" סיפר להם פישל על הצרה שמאיימת על פרנסתו, ועל הוראתו של הרבי לנסוע דווקא לכאן. למעלה משבוע ימים ישב פישל בעיר סיעט. נדד כהלך מבית כנסת אחד למשנהו, מבית הכנסת הגדול ועד לשטיבלך החסידיים הקטנים. כינס את המתפללים וסיפר ברבים את סיפורו. אנשים שמעו את סיפורו והנידו בראשם בצער. אך אפס, לאף אחד מהם לא היה מושג במה ניתן לסיע עליו. הימים חלפו ושום דבר לא קרה. הנס המיוחל לא ארע.

אחרי יותר משבוע ימים של גלות השתלט עליו הייאוש. הרים את צרותיו על שכמו ופנה אל תחנת הרכבת במטרה לשוב חזרה וויזניצא, להודיע לרבי על מה שקרה עמו, ליתר דיוק על מה שלא קרה. "פישל" קרא פתאום מישהו לעברו, הוא הפנה את ראשו וגילה לשמחתו את מנדל, אחד מידידיו הטובים ביותר בשנות לימודו בישיבה.

שני הידידים הוותיקים פרשו הצידה, התיישבו על אחד הספסלים בקרן זוית, שוחחו בידידות שעה ארוכה והעלו זיכרונות משותפים מתקופת הישיבה. "מה מביא אותך לפה" שאל פתאום מנדל והחזיר את ידיו לקרקע המציאות. פישל חזר בפניו בפעם המי יודע כמה על השתלשלות הדברים שהביאה אותו לכאן. "מעניין", הגיב מנדל בפליאה לאחר ששמע את סיפורו, "אבא שלי, ר' יעקב, שימש במשך שנים רבות כמנהל יערותיו של שר הפנים. במשך השנים נטוו בנייהם יחסים טובים וקרובים למדי. מי יודע, אולי בעזרת קשריו יעלה בידו לסיע לך בענייך הסבוך..." "מה אתה אומר?! קרא לעברו פישל בקול מלא התלהבות. הרי למילים כאלו בדיוק הוא מצפה כבר יותר משבוע ימים. "מבחינתי הכול ברור" אמר לו פישל במהירות, "עתה מבין אני למה שלח אותי הרבי עד הנה... מוכן אני לשלם לאביך את מלוא עלות הנסיעה לבודפשט, כדי שייפגש עם שר הפנים וינסה להעביר את רוע הגזירה".

פישל לא עלה על הרכבת. מלווה במנדל וידידו חזר אל העיר, עלה לביתו של אביו ר' יעקב, מקורבו של השר, ושטח בפניו את הצעתו. בני הבית ששמעו על בקשתו של ר' פישל נדו לו בראשם "חבל על הוצאות הנסיעה" אמרו לו, "השר הזה הוא שונא ישראל אטום לב, אין סיכוי שהוא יסכים לעזור לך".

אך פישל לא הסכים להקשיב לדיבורים שכאלו. אמונתו המוחלטת בהוראתו של הרבי שהורה לו לנסוע דווקא לעיר הזו, לא אפשרה לו להרים ידיים ולוותר מראש על הרעיון שציץ בפניו ברגע האחרון באורח כה מפתיע. גם אם מדובר ברעיון שסיכוייו קלושים ביותר. ביום ראשון הבא התייצבו שניהם, ר' יעקב ור' פישל, בשערי משרד הפנים בבודפשט. יום ראשון בשבוע לא נחשב אמנם כיום עבודה רשמי במשרד הפנים הממשלתי, אך נודע להם בדרך כלשהי כי למרות זאת שוהה כעת שר הפנים במשרדו.

שוער זעוף פנים קידם את פניהם בשערי הבניין. "מה רצונכם" הטיח בפניהם, "וכי אינכם יודעים שהיום המשרד סגור". ר' יעקב לא התרגש מדבריו ואמר לו "לך